

Imants Baumanis

Publicēts: 07.05.2021.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” vadošais pētnieks, mežzinātņu doktors Imants Baumanis pēc LVMI Silava Zinātniskās padomes ierosinājuma Atzinības krustu saņēmis 2012. gada 4. maijā par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas mežzinātnes un meža selekcijas attīstībā.

Imants Baumanis (21.04.1934.- 12.05.2019.) dzimis Rīgā, bet drīz pēc dzimšanas līdz ar ģimeni nonācis Kurzemē, Talsu pusē, Balgales pagasta "Vairogos". Māja atradās dziļi mežā un tur Imanta tēvs bija plānojis uzsākt biznesu, no prieku sveķiem ražojot terpentīnu. Tomēr šī iecere nav izdevusies, vēlāk tēvs nolēmis pievērsties augļu koku stādu audzēšanai. „Arī manī modās *mičurinieša* gars un es sāku aktīvi iesaistīties šajā procesā,” atminas I. Baumanis.

Skolas gaitas Imants uzsāka sešus kilometrus attāļajā Zentenes pamatskolā. „Līdz skolai bija jāmēro seši kilometri. Ceļš vijās caur mežu. Tad es arī iepazīnos ar mežu,” smaidot saka pētnieks un piebilst, ka mežā sastapti gan vilki, gan kara laikā – dažādās frontes pusēs dienšie karavīri.

I. Baumanis absolvējis Bulduru Dārzkopības tehnikumu, specialitāte – agronoms-dārzkopis un Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Mežsaimniecības un mežtehnikas fakultāti. 1977. gadā ieguvis mežzinātņu doktora grādu meža selekcijā, ģenētikā, atjaunošanā.

Darba gaitas I. Baumanis uzsācis Latvijas Mežierīcībās uzņēmumā kā meža ierīkotājs, taksators. Kopš 1961. gada strādā Latvijas Valsts Mežzinātnes institūtā „Silava”, no 1993. līdz 2000. gadam institūtu vadījis, šobrīd ir vadošais pētnieks. Kā „Silava” direktors

ieguldījis lielu darbu institūta saglabāšanā un jauno zinātnieku piesaistīšanā. Paralēli no 2003. līdz 2009. gadam bijis AS „Latvijas valsts meži” padomes loceklis.

Pētnieka, mežzinātņu doktora I. Baumaņa darba mūžs kopš 20. gs. sešdesmitajiem gadiem veltīts priedei – tās saglabāšanai un izcilāko īpašību nodošanai nākamajām koku paaudzēm.

„Priede ir izplatītākā un nozīmīgākā koku suga Latvijā, jau 18.-19.gs cauri Rīgas ostai no Latvijas uz daudzām zemēm tika izvesta augstas kvalitātes priede, kuru tirgotāji nodēvēja par Rīgas priedi. Tās koksne izcēlās ar augstu stumbra kvalitāti un labām tehniskajām īpašībām, tādēļ kuģu būvētāji visur to daudzinaja kā izcilu „mastu priedi”, skaidro I.Baumanis.

Pagājušā gadsimta piecdesmitajos gados Latvijā aktualizējās jautājums par kvalitatīva sēklu materiāla nepieciešamību Otrā pasaules kara laikā izcirsto un cietušo mežu atjaunošanai. Apzinoties stāvokļa nopietnību, 1958. gadā Zinātņu akadēmijas Mežsaimniecības problēmu institūtā tika izveidots meža selekcijas sektors, kura darbā iesaistījās arī I.Baumanis. Tika uzsākta Latvijas meža fonda kvalitatīvā apzināšana un izvērtēšana, kā arī selekcionētas meža sēklkopības bāzes izveidošana, veicot meža inventarizāciju un izdalot vērtīgākās audzes un labākos izcilos kokus. I.Baumaņa vadībā tika ierīkoti eksperimentālie kokaugu stādījumi un priežu sēklu plantācijas, veicot eksperimentus dažādu klonu krustošanā un pēcnācēju pārbaudēs, tādējādi nodrošinot nepieciešamo priežu sēklu bāzi Latvijas mežu atjaunošanai.

Raksturojot meža selekcionāra darbu, I. Baumanis skaidro, ka tas ir ļoti garš un sarežģīts. Tā kā kokaugu pilns rotācijas cikls ir 70 - 100 gadi, tad pētnieciskais darbs tiek veikts vairākos posmos. Lauksaimnieki, kur kultūraugu rotācijas cikls ir viens gads, jaunu šķirni var izveidot 10 - 15 gados, bet, lai izveidotu jaunu kokaugu šķirni, ciešā sadarbībā ar prakses darbiniekiem ir jāstrādā vairākām zinātnieku paaudzēm.

„Meža selekcijas galvenais uzdevums ir izzināt mūsu mežaudžu ģenētisko daudzveidību un nodrošināt meža atjaunošanu ar augstvērtīgu sēklu materiālu, lai varētu izaudzēt kvalitatīvus, veselīgus un izturīgus kokus. Zinātniski pierādīts, ka Latvijai vispiemērotākie ir no vietējās izcelsmes sēklām izaudzētie koki, jo tiem ir taisni un kvalitatīvi stumbri, lielāka spēja pretoties slimībām un klimata izmaiņām, tiem ir vislielākais koksnes masas pieaugums, līdz ar to lielāks zāģbalķu iznākums,” zina teikt pētnieks.

Arī pašlaik I. Baumanis aktīvi veic zinātnisko darbu, iesaistījies starptautiskajā un starpinstitūciju sadarbībā, vada mežzinātņu bakalaura un promocijas darbu izstrādi, ir autors vairāk nekā 120 zinātniskiem un populārzinātniskiem rakstiem.

I.Baumanis 2004. gadā saņēmis Meža nozares balvu par ieguldījumu zinātnē un mežkopībā, 2009. gadā par mūža ieguldījumu meža nozarē viņam pasniegta meža nozares Gada balva „Zelta čiekurs”. 2012. gada 4. maijā par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas mežzinātnes un meža selekcijas attīstībā viņš saņēmis valsts apbalvojumu - Atzinības krustu.

Ogrē Imants dzīvo jau 18 gadus. „Ogre ir zaļa pilsēta, esmu šeit asimilējies. Pirmā saskare ar šo pilsētu man bija 70. gados, kad, attīstoties rūpniecībai, iestājāties par to, lai netiktu iznīcināts Ogres kā kūrortpilsētas tēls. Iepriekš dzīvoju Rīgā, Čiekurkalnā. Padomju laikos tur audzēju apmēram 600 rožu šķirnes. Arī mūsu Ogres dārzā zied rozes un citas puķes, bet ar to kopšanu vairāk nodarbojas sieva Anita. Ar dēlu Kārli apsaimniekojam mūsu ģimenes īpašumā esošo mežu Ikšķiles novadā, kur uz lauksaimniecībā neizmantojamās zemes esam iestādījuši hibrīdapses, bērzus, egles, priedes un citus kokus. Jau tagad mūsu mežs nodrošina mājai siltumu, tajā aug arī kāda sēne un atrasta vieta nelielai bišu dravai,” priecājas I. Baumanis. Un turpina: „Lai uzturētu labu veselību, izturību un dzīvesprieku, brīvo laiku pavadu svaigā gaisā: sēņoju, eju medībās, kopju bites, labprāt ceļoju gan pa Latviju, gan citām zemēm. Uzskatu, ka viszaļākā un skaistākā vieta pasaulē ir mūsu pašu Latvija.”

„Meža nozares gadagrāmātā - 2010” I. Baumanis atklāj: „Ja es būtu kļuvis par dārznieku, nu jau man būtu sava ābeļu šķirne. Es iedotu pagaršot ābolus, un visiem uzreiz kļūtu skaidrs, ko esmu dzīvē paveicis. Ar priedēm ir sarežģītāk. Lai redzētu paveikto, vajadzīgi simts gadi. Taču es savu izvēli nenožēloju. Kad skatos uz jaunajām priežu audzēm un zinu, ka tās būs ražīgākas, tad domāju par to, ka man ir laimējies – es neesmu savu dzīvi izšķīdis velti un man ir kam iesāktu nodot.”

<https://www.ogresnovads.lv/lv/imants-baumanis>